

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

кафедра філософії та соціально-політичних наук

БОЛОТІНА Є.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

щодо виконання індивідуальної навчально-наукової
роботи здобувача вищої освіти з наукового рівня PhD,

Доктор філософії

ФІЛОСОФІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ

Краматорськ, 2021

1. Мета індивідуальної навчально-наукової роботи

Якісно виконана індивідуальна навчально-наукова робота є складовою залікового кредиту з курсу “Філософія” здобувачів III освітньо-наукового рівня “PhD, доктор філософії”.

Основна мета індивідуальної навчально-наукової роботи полягає у тому, щоб у процесі її виконання аспірант виокремив та описав філософсько-методологічну складову власного дисертаційного дослідження або шляхом ґрунтовного опрацювання відповідних філософських джерел показав власне розуміння світоглядного і методологічного значення філософії для своєї професійної спеціалізації та наукової роботи.

При виконанні індивідуальної навчально-наукової роботи аспірант має продемонструвати певний рівень філософської культури, здібності до творчої роботи та ґрунтовне розуміння філософської літератури з обраної теми, вміння чітко ставити і формулювати проблему, аналізувати різні точки зору і підходи, обґрунтовувати свою позицію, формулювати висновки та перспективи дослідження.

2. Керівництво підготовкою індивідуальної навчально-наукової роботи

Індивідуальна навчально-наукова робота виконується аспірантом самостійно під керівництвом викладача кафедри філософії, який призначається відповідним розпорядженням по кафедрі. Керівництво підготовкою роботи здійснюється у формі індивідуальних консультацій.

Керівництво з боку викладача передбачає допомогу аспіранту у виборі теми індивідуальної навчально-наукової роботи, контролювання проміжних етапів підготовки роботи з метою дотримання коректного напрямку роботи, оцінку обраних аспірантом філософських джерел та загальні рекомендації щодо відбору літератури, поточні рекомендації щодо плану та структури роботи в цілому.

Принципово важливо, щоб індивідуальна робота була виключно і у повній мірі самостійною працею автора. Неприпустимим є плагіат у будь-якій формі, у тому числі і як використання («скачування») готових матеріалів (або їх фрагментів) з Інтернету.

Робота, у якій виявлено плагіат, вважається не зарахованою і оцінюється на 0 балів.

3.Тема індивідуальної навчально-наукової роботи

У виборі філософської теми індивідуальної навчально-наукової роботи не має жорстких обмежень, але доцільно обирати тему згідно своєї спеціалізації і (або) напрямку свого майбутнього дисертаційного дослідження, у якості теми також рекомендовано обирати філософсько-методологічне обґрунтування теми дисертаційного дослідження або проблемного поля дослідження. Тема роботи погоджується з призначеним викладачем та реєструється на кафедрі.

4.Обсяг і структура індивідуальної роботи

У відповідності з розробленим планом індивідуальної роботи автор повинен зуміти стисло, по суті, і в той же час достатньо ґрунтовно розкрити зміст обраної теми, відібравши тільки необхідний та найбільш важливий матеріал, опрацювавши новітню філософську літературу (статті в періодичних фахових виданнях, авторські і колективні монографії) та актуальні філософські першоджерела. Тому обсяг реферату обмежено 22-25 сторінками комп'ютерного набору (відстань між рядками – 1,5 інтервалу, шрифт – 14 пт, поля: ліве – 3 см., праве – 1,5 см., верхнє 2 см., нижнє – 2 см.).

Індивідуальна робота має включати: (а) титульний лист (додаток додається), (б) план, (в) вступ, (г) основний зміст, (д) висновки, (е) список використаної літератури.

5.План індивідуальної роботи

Дуже важливе значення для успішного виконання індивідуальної роботи має добре обміркований і правильно складений план (що, на жаль, нерідко недооцінюється авторами). Основними пунктами плану, окрім вступу, висновку і списку використаної літератури, можуть бути розділи (глави) та підрозділи, які їх складають (складний план) або тільки глави / підрозділи (простий план). Кількість пунктів плану строго не обмежено і обумовлено завданням ґрунтовного та

вичерпного розкриття теми індивідуальної роботи. Мінімальна кількість – 3-4 пункти.

Неприпустимо, щоб назви розділів /глав/ підрозділи індивідуальної роботи буквально відтворювали назви використаних джерел – статей, монографій і т. ін. (або їх структурних компонентів-розділів, частин, підрозділи тощо), а також назву теми. В якості пунктів плану індивідуальної роботи повинні виступати ключові аспекти і питання змісту її теми, які самостійно сформульовані автором. Тому план індивідуальної роботи доцільно складати не на початку роботи над темою, коли автор, як правило, ще не має чіткого уявлення про її зміст, а на певному етапі її освоєння, після вивчення низки важливих джерел (корисно також проконсультуватися з цією метою у викладача, що здійснює керівництво індивідуальною роботою). Формально складений і недостатньо обміркований план не може бути основою успішного виконання індивідуальної роботи.

Вступ включає стислу характеристику теми індивідуальної роботи, її актуальності та стану розробки у філософській літературі. Бажано також, щоб автор у вступі мотивував свій вибір теми, відмітив тих авторів-дослідників і ті ключові роботи, ідеї і положення яких стали теоретичною основою індивідуальної роботи: назвав ті аспекти і проблеми теми, які є предметом розгляду в роботі.

Основний зміст індивідуальної роботи – це розкриття її теми згідно зі складеним планом. Виклад матеріалу має бути послідовним і логічним як самостійне формулювання думок, їх розгортання, обґрунтування та аргументація. При цьому необхідно розкрити зміст основних понять теми, дати їх означення. Розглядаючи поняття і питання дискусійного характеру, важливо репрезентувати зміст різних точок зору і підходів, даючи їм критичний аналіз. Бажано при цьому визначитися також і зі своєю позицією, обґрунтовуючи її. Використання у цьому процесі вказаної у списку літератури має супроводжуватися цитуванням і посиланням на відповідні джерела.

Автор індивідуальної роботи має право, керуючись своїми уподобаннями, розставляти акценти у висвітленні різних питань теми, викладати їх більш або менш докладно. Однак при цьому ключові питання і проблеми теми повинні

висвітлюватися достатньо ґрунтовно і докладно. Не можна також формально і поверхово викладати зміст будь-якого пункту плану.

Якщо тема індивідуальної роботи має історико-філософський характер, присвячена творчості відомого філософа або філософським поглядам видатного вченого (діяча культури), то обов'язковою умовою є самостійне освоєння і використання автором першоджерел.

Висновки. У висновках автор стисло викладає підсумки проведеного ним аналізу змісту основних понять, питань та проблем теми. При цьому доцільно також відмітити, які важливі аспекти/питання теми не висвітлені або недостатньо висвітлені в індивідуальній роботі і пояснити чому.

Список використаної літератури має включати тільки ті джерела, які дійсно використані автором у процесі роботи над індивідуальною роботою, котрі цитуються у ньому або на які робляться посилання. Насамперед слід відібрати літературу, котра, по-перше, має безпосереднє відношення до теми, і по-друге, є найбільш ґрунтовною, репрезентативною. Недоцільно використовувати (і включати до списку) теоретично застарілу літературу (за виключенням випадків, коли це необхідно з метою її критичного аналізу). Не слід включати (за рідким виключенням) до списку також підручники, навчальні посібники, словники та інші довідкові видання, бо вони не відносяться до наукової літератури.

Перелік необхідної для написання індивідуальної роботи літератури неможливо строго визначити кількісно, бо це залежить від змісту і характеру теми. Мінімальна кількість джерел, які необхідні для успішної роботи над рефератом, 10-15 філософських праць.

Цитування джерел здійснюється в квадратних дужках, де зазначається номер джерела у списку літератури та через кому сторінка у вказаному джерелі. Тобто, цитація має виглядати так: [12, с. 345].

6.Оформлення індивідуальної роботи

В індивідуальній роботі мають бути бібліографічно правильно оформлені джерела у списку використаної літератури, а також цитати, посилання, виноски. Текст індивідуальної роботи слід уважно вичитати після комп'ютерного набору, виправити стилістичні погрішності, смислові, граматичні, синтаксичні та друкарські помилки. Текст індивідуальної роботи надається на кафедру філософії в зброшурованому вигляді (не обов'язково типографським способом).

7.Оцінка індивідуальної роботи

Індивідуальна навчально-наукова робота підлягає перевірці та оцінюється тим викладачем кафедри філософії, який здійснював керівництво її підготовкою.

Максимальна кількість балів, яку аспірант може отримати за результатом виконання індивідуальної роботи – 40 балів, мінімальна – 20 балів.

Від 20 до 30 балів (“задовільно”) аспірант отримує за опрацювання і реферативний виклад змісту наукових джерел за темою дослідження, від 30 до 35 (“добре”) за здійснений філософський аналіз наукових джерел, від 35 до 40 балів (“відмінно”) за формулювання, обґрунтування та якісне філософсько-методологічне дослідження проблеми, зазначеної у темі ІННР.

Бали, отримані за індивідуальну роботу, плюсуються з балами, отриманими за відповідь на екзамені, а отже враховуються при визначенні підсумкової оцінки за курс.

Якщо індивідуальна навчально-наукова робота оцінена «незадовільно», цей вид роботи не вважається виконаним і не враховується до загальної суми балів за курс. Таким чином, аспірант, який не виконав ІННР, може отримати за курс не більше 70 балів.

Теми рефератів і методичні рекомендації щодо їх написання

Реферат з «Філософії та методології науки» – письмова наукова філософська робота, що виконується аспірантом або здобувачем, який готується до складання кандидатського іспиту з філософії та методології науки. Без позитивної оцінки

реферату аспірант або здобувач до іспитів не допускається.

Робота над рефератом має за мету поглиблене вивчення обраної філософської проблеми, що припускає творче опанування сучасної філософської літератури й оволодіння навичками логічного письмового викладу філософських проблем.

Реферат повинен бути самостійною філософською роботою, що показує здатність автора орієнтуватися у філософських питаннях, систематизувати теоретичний матеріал за обраною темою, творчо використовувати філософські ідеї для методологічного і світоглядного осмислення матеріалів науки, за якою спеціалізується аспірант або здобувач. Філософські ідеї, що переказано своїми словами, думки інших авторів і цитати повинні мати вказівки на джерела (посилання в загальноприйнятому порядку).

Пряме запозичення без вказівки джерела літературних текстів неприпустимо.

Тема реферату обирається аспірантом або здобувачем. При її виборі варто користуватися запропонованим списком тем, що наведені у списку, та порадами викладачів кафедри і наукового керівника. Як правило, тема реферату повинна висвітлювати найважливіші філософські й світоглядні проблеми, що пов'язані з науковою спеціальністю або темою дисертації аспіранта або здобувача.

Реферат обов'язково повинен мати:

- Зміст;
- вступ (в якому визначаються проблеми реферату і його ціль, завдання, об'єкт, предмет, аналіз базової літератури реферативної роботи (6-7 найменувань);
- виклад основного змісту теми зі посиланнями на роботи відомих філософів (посилання оформляються у квадратних дужках, наприклад, [1, с. 35-40]);
- загальні висновки за розглянутими питаннями;
- а також список використаної літератури, опрацьованої автором у ході роботи над рефератом (не менш 15 найменувань).

Основний текст повинен займати 20–25 сторінок, надрукованих на машинці

чи комп'ютері через 1,5 інтервали, 14 шт.

Реферат має бути зброшурований і починатися з титульної сторінки, на якій необхідно вказати: вуз, кафедру, тему реферату, прізвище й ініціали аспіранта чи здобувача, посаду, найменування кафедри, де працює автор, місце і рік написання реферату.

Аспіранти або здобувачі здають реферат не пізніше, ніж за місяць до кандидатського іспиту.

Реферат та його оцінка розглядаються екзаменаційною комісією.

Якість реферату враховується при оцінці знань на кандидатському іспиті.

Рекомендовані теми рефератів

1. Філософія в контексті сучасної культури.
2. Філософське знання і його основні характеристики.
3. Структурні елементи сучасного філософського знання (філософія як система).
4. Онтологія: джерела, сутність, сучасний стан.
5. Гносеологія: сутність, історія і сучасність.
6. Філософська логіка, сучасна логіка на порозі нового тисячоліття.
7. Діалектика як філософська концепція універсального процесу зміни буття.
8. Філософія суспільства: основні ідеї, принципи, концепції.
9. Сучасні філософські теорії суспільства (К. Маркс).
10. Філософія людини: сучасні ідеї, принципи, підходи.
11. Основні методологічні настанови філософського аналізу проблеми людини (особистості).
12. Аксіологія: джерела, специфіка наукової школи, сучасний стан.
13. Аксіологічне знання в європейській і східній культурах.
14. Знання і його соціальний зміст: до сучасних дискусій у філософії науки.
15. Вчення Вернадського і сучасна концепція ноосфери.
16. Синергетика як нове світорозуміння.

17. Інформаційне суспільство: філософський аналіз.
18. Прогрес або регрес: аналіз сучасного соціуму і його перспектив.
20. Міфологічне мислення: сутність, міфологізація і деміфологізація економіки в сучасному суспільстві.
21. Розвиток людського потенціалу в умовах глобалізації економіки.
22. Технології управління генетичним і соціокультурним кодом як інструмент нових соціальних і політичних стратегій управління.
23. Життя як категорія наук про суспільство і культуру (соціокультурний і гуманітарний зміст поняття життя).
24. Сучасні філософські теорії суспільства (А. Тойнбі).
25. Сучасні філософські теорії суспільства (У. Ростоу).
26. Сучасні філософські теорії суспільства (Ф. Фукуяма)
27. Сучасні філософські теорії суспільства (С. Хантінгтон).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Горський В. С. Історія української філософії : навч. посіб. К. : Наукова думка, 2001. 376 с.
2. Кириленко К.М. Філософія: наука і культура. Мультидисциплінарний навчальний посібник. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2014. 216с.
3. Лузан, А. О. Вступ до філософії : навч. посіб. Краматорськ : ДДМА, 2012. 136 с.
4. Лузан А. О. Введення в філософію: навчально-методичний комплекс. А. О. Лузан, В. В. Дементьева, А. В. Бородай. Краматорськ: ДДМА, 2014. 310 с.
5. Розвиток філософської думки в Україні. В.В. Дубінін, Краматорськ : ДГМА, 2006. 208 с.
6. Філософія: Підручник / За заг. ред. М.І. Горлача та ін. Харків : Консум, 2000.
7. Філософія: навч. посібник / За ред. Л.Ф. Надольного. 2 вид, перероб. і доп. К. : Вікор, 2001.

8. Філософія: Навч. посібник / За ред.: Л.В. Губерського та ін. 2 вид, перероб. і доп. К.: Вікар, 2001.
9. Філософія: Підручник / За заг. Ред. М.І.Горлача, В.Г. Кременя. 2 вид., перероб. та доп.. Харків: Прапор, 2004. 736с.
10. Dreyfus H. L., Wrathall M. A. A Companion to Phenomenology and Existentialism. Oxford: Blackwell, 2006. 624 p.

Додаткова література

1. Fukuyama Y. F. The End of History and the Last Man. Free Press, 1992. 418 p.
2. World Environmental Constitution. Methodological Foundation / Edit. by Prof. Yu. Tunytsya. Lviv: Ukr. Nat. Forestry University Press, 2014. 400 p.
3. Dreyfus H. L., Wrathall M. A. A Companion to Phenomenology and Existentialism. Oxford: Blackwell, 2006. 624 p.
4. Iantsch, E. The self-organizing Universe: Scientific and human implications of emerging paradigm of evolution. Oxford ets.: Pergamon press, 1980. 281 p.
5. Chalmers, D. J. Philosophy of Mind: Classical and Contemporary Readings. Oxford Univ. Press, 2002. 283 p.
6. Dreyfus H. L., Wrathall M. A. A Companion to Phenomenology and Existentialism. Oxford: Blackwell, 2006. 624 p.
7. Adrian J. Die Funktion einer formal-anzeigenden Hermeneutik. Zu einer hermeneutisch-phänomenologischen Artikulation des faktischen Lebens ausgehend von Heidegger's Frühwerk. Philosophisches Jahrbuch. Freiburg/ München, 2006. P. 99-117.
8. Baba T. B. Ausserhalb des Seins. Die Überwindung der Lebensontologie M. Heideggers durch die Transzendenzphilosophie von E. Levinas. Göttingen: unipress, 2006. 369 p.
9. Babich B. Heideggers „Brief über, Humanismus“. Über die Technik, das Bösetige des Grimmes - und das Heilen. Denker A. Zaborowski H. (Hrsg.) Heidegger und der Humanismus. Freiburg/München: Karl Alber Verlag, 2017. P.237-250.
10. Barbaric D. Aneignung der Welt. Heidegger-Gadamer-Fink. Frankfurt am Main: Peter Lang, 2007. 256 p.

Web-ресурси

1. Київ, 2000. <http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Chujko/index.html>.
2. Лакатос И. Фальсифікація та методологія науково-дослідницьких програм. К., 2005. URL: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Science/Lakatos/index.php.
3. Наукові праці з методології науки / Пер. з англ. і нім. А. Л. Никифорова. URL: <https://gtmarket.ru/library/basis/4745>
4. Наукова раціональність і філософський розум. URL: <https://new.znaniium.com/catalog/product/1018097>

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДОНБАСЬКА ДЕРЖАВНА МАШИНОБУДІВНА АКАДЕМІЯ

Кафедра «Філософії та соціально-політичних наук»

РЕФЕРАТ

з «Філософії та методології науки»

на тему:

"....."
....."
....."

ПШБ _____
аспіранта (здобувача)
кафедри (назва), факультету(назва)

_____ /підпис/

Науковий керівник
наук. ступінь, вчене звання

_____ /підпис/
прізвище, ім'я та по-батькові

Викладач філософії та методології науки
к. філос. н., доц. Болотіна Є. В.

_____ /підпис/

Краматорськ, 2021